

Servicepunt examinering mbo

Deelprojectplan Validering Leerresultaten 2016-2017

Woerden, november 2015

Verzie 1.1.

Inhoud

Deelprojectplan Validering Leerresultaten 2016-2017	1
1. Voorwoord	3
2. Servicepunt examinering mbo	4
2.1 Examenkwaliteit mbo	4
2.2 Doel van het servicepunt	4
2.3 Toegevoegde waarde van het servicepunt	4
3. Organisatie	8
4. Deelproject Validering Leerresultaten	11
4.1 Organisatie Validering Leerresultaten	12
4.2 Activiteiten Validering Leerresultaten	13
4.2.1. Websites	13
4.2.2. Informatievoorziening	13
4.2.3. Helpdesk	14
4.2.4. Publicaties	14
4.2.5. Bijeenkomsten	14
4.2.6. Activiteiten op locatie	15
4.2.7. Netwerkfunctie Servicepunt examinering mbo	15
4.2.8. Vraag gestuurde activiteiten (onvoorzien)	16
4.3 Planning en activiteitenoverzicht	16
5. Bijlage	17

1. Voorwoord

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft het Servicepunt examinering mbo in juni 2015 gevraagd om voor 2016-2017 het onderwerp 'validering van leerresultaten in het mbo' aan zijn ondersteuning en activiteiten toe te voegen.

Begin 2015 heeft OCW een verkennend onderzoek uitgevoerd naar een eventueel steunpunt validering van leerresultaten in het mbo (naar aanleiding van de toezegging hierover in de kabinetsbrief Leven Lang Leren van 31 oktober 2014). De uitkomst hiervan is in de kern: "wel behoefte aan enige ondersteuning, geen behoefte aan een apart steunpunt". Er is bovendien breed draagvlak (waaronder bij de MBO Raad en NRTO) voor het onderbrengen van deze ondersteuning bij het bestaande Servicepunt examinering mbo. De verkenning is als bijlage bij dit projectplan gevoegd.

In dit projectplan staan naast de algemene informatie over het project Servicepunt examinering mbo alleen die activiteiten beschreven die voor het deelproject 'Validering leerresultaten' worden uitgevoerd. Het plan heeft dezelfde structuur en indeling als het algemene projectplan van het servicepunt. Dit plan moet dan ook samen met het 'Projectplan Continuering Servicepunt examinering mbo 2016-2017' worden gelezen.

In hoofdstuk 2 en 3 staat een algemene inleiding en de organisatie van het Servicepunt examinering mbo beschreven en in hoofdstuk 4 wordt expliciet ingegaan op de activiteiten van het deelproject 'Valideren Leerresultaten'. Het deelprojectplan sluit af met een begroting en gevraagde subsidie in hoofdstuk 5.

2. Servicepunt examinering mbo

2.1 Examenkwaliteit mbo

Een deugdelijke en betrouwbare examinering is essentieel voor de civiele waarde van het diploma. De **kwaliteit** van de beroepsgerichte examinering in het mbo is echter al jaren een bron van zorg. Al meerdere jaren vermeldt het Onderwijsverslag van de Inspectie van het Onderwijs dat bij een groot deel van de mbo opleidingen de examenkwaliteit niet op orde is. In 2014 was dit het geval van 47% van alle bekostigde opleidingen (dit is een representatief beeld voor het bekostigd mbo). Tekortkomingen zijn vooral:

- op 43% van de opleidingen borgt de examencommissie de examenkwaliteit onvoldoende,
- bij 19% van de opleidingen is de afname en beoordeling onvoldoende,
- en bij 8% is het exameninstrumentarium onvoldoende.

Bij het niet-bekostigd mbo zijn de percentages onvoldoendes van de onderzochte opleidingen in de periode 2012 – 2014 op bovengenoemde drie aspecten respectievelijk: 43%, 19% en 24%. Daar is de kwaliteit van het exameninstrumentarium vaker onvoldoende in vergelijking met het bekostigd mbo. Met name bij de niet-bekostigde instellingen met veel deelnemers ouder dan 23 jaar is de examenkwaliteit vaker onvoldoende.

Het belangrijkste punt van zorg is de kwaliteitsborging en het functioneren van de examencommissies, maar ook op de overige aspecten van examinering moeten scholen nog flinke verbeterlagen maken.

2.2 Doel van het servicepunt

Het servicepunt examinering mbo heeft tot doel mbo-scholen te ondersteunen bij de verbetering van de examenkwaliteit en de verdere standaardisering van examinering. Zij werkt daartoe vraaggericht, beantwoordt vragen van scholen over examinering, ontsluit informatie over examinering, brengt serviceproducten ten behoeve van de examinering onder de aandacht van scholen, stimuleert kennisuitwisseling tussen scholen over examinering en verbindt waar nodig bij de examinering betrokken partijen met elkaar.

In de periode 2013 tot heden heeft het servicepunt zich bewezen als een herkenbare en betrouwbare partner voor iedereen die in het mbo met examinering te maken heeft.

2.3 Toegevoegde waarde van het servicepunt

De missie van het Servicepunt examinering mbo is **hét officiële en onafhankelijke loket** te zijn voor vragen en service over beroepsgerichte examinering in het mbo.

- Het servicepunt streeft er naar dat alle antwoorden, serviceproducten, publicaties en activiteiten van onbesproken niveau zijn en dat de inhoud **gevalideerd** is (bijvoorbeeld door de inspectie, het ministerie en/of de MBO Raad).
- Het servicepunt is **onafhankelijk** en is geen belangenbehartiger die partij kiest. Het zorgt ervoor dat het de juiste informatie en serviceverlening op een effectieve manier ter beschikking stelt aan belanghebbenden.
- Het servicepunt is **toegankelijk** voor alle betrokkenen bij de examinering mbo, van hoog tot laag in de organisatie, voor staf- en lijnfunctionarissen van bekostigde en niet-bekostigde mbo-scholen.

Om te werken aan de **structurele verbetering** van de kwaliteit van (beroepsgerichte) examinering is het Servicepunt examinering mbo van plan bestaande activiteiten te continueren, de kwaliteit van de informatieverschaffing op een hoog peil te continueren, betrokkenen te informeren over actuele onderwerpen en daar waar mogelijk en wenselijk de activiteiten uit te breiden. Het delen van kennis en informatie blijft dan ook een belangrijke rol spelen.

Bij de uitwerking van de bovengenoemde plannen wordt nauw aangesloten op de eigen verantwoordelijkheden en activiteiten van zowel de scholen, als van het Servicepunt Invoering Herziening Kwalificatiestructuur (IHKS), het Steunpunt Taal & Rekenen mbo en bestaande netwerken betreffende examinering en kwaliteitsborging in het mbo.

Continuering van het servicepunt examinering mbo is ook in de jaren 2016 en 2017 gewenst.

- Het **Onderwijsverslag** 2013-2014 van de Inspectie van het Onderwijs geeft aan dat de kwaliteit van examinering nog niet bij alle mbo opleidingen op orde is. (Zie bovenstaande paragraaf 2.1.) In het verslag is te lezen dat met name de taakuitvoering van de examencommissies met betrekking tot de kwaliteitsborging van de examinering onvoldoende op orde is (aspect diplomering). Het ondersteunen van examencommissies en hen faciliteren met informatie en handreikingen is dus ook de komende jaren nodig.
- De **voorgenomen wetswijziging** met aanscherping van de eisen die worden gesteld aan **examencommissies** in het mbo. Dit vergt voor scholen extra inspanningen waarbij het servicepunt in haar rol als kennismakelaar scholen kan ondersteunen. Daarnaast zal de wetswijziging de vraag naar goede voorbeelden en handreikingen doen toenemen en moeten bestaande handreikingen worden geactualiseerd aan de nieuwe eisen.
- De uitvoering van de **Examenagenda mbo 2015-2020**, die op 1 oktober 2015 is ondertekend door de minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen, de voorzitter van de MBO Raad en de voorzitter van de NRTO, waarin gezamenlijk de afspraken zijn vastgelegd over de verdere verbetering van de kwaliteit van de examinering in het mbo. Hiermee verplichten de mbo-scholen zich tot activiteiten die de examenkwaliteit verder verbeteren en zichtbaar maken. De Examenagenda mbo heeft als doel dat de basiskwaliteit van de examinering, inclusief de borging ervan en de publieke verantwoording erover, bij alle mbo-opleidingen zo snel mogelijk op orde is. De examenagenda kenmerkt zich door een integrale aanpak, gericht op alle facetten van de examinering en bestaat uit drie lijnen: exameninstrumenten op orde, examenprocessen in control en professionaliteit op orde. In de examenagenda staat onder andere dat elke mbo-school zich in het jaarlijkse examenverslag verantwoord over de wijze van evaluatie van de examenkwaliteit en over de stand van de examenkwaliteit op de onderscheiden standaarden bij de onderscheiden opleidingen. In de examenagenda wordt het servicepunt expliciet genoemd: 'De MBO Raad stelt in overleg met de NRTO en het Servicepunt examinering mbo een actieprogramma op voor de ondersteuning van scholen bij de uitvoering van de examenagenda, met ondersteuningsactiviteiten, -producten, een bijpassende planning en begroting. Het servicepunt is betrokken bij de uitvoering hiervan.'
- In brief 'Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo' van 2 juni 2014 heeft de minister van OCW aangekondigd dat zij scholen wil verplichten om voor alle opleidingen gebruik te maken van **bij gecertificeerde examenleveranciers ingekochte examens** of om hun **gezamenlijk of individueel ontwikkelde examens extern te laten valideren** voordat deze worden ingezet.

Ook in de brief 'Een responsief mbo voor hoogwaardig vakmanschap' (september 2015), wordt dit door de minister wederom genoemd. Bij het schrijven van dit projectplan is de wijze van invulling van deze verplichting nog niet duidelijk. Het servicepunt kan door zijn netwerkfunctie enerzijds en zijn bereik als informatieverstrekker anderzijds een ondersteunende rol spelen bij deze maatregel.

- De start van de **nieuwe opleidingen gebaseerd op de herziene kwalificatiedossiers en op keuzedelen** is verplicht vanaf 1 augustus 2016. Op vrijwillige basis zijn in het studiejaar 2015-2016 enkele instellingen met enkele nieuwe opleidingen gestart. Deze herziene kwalificatiedossiers zijn voor scholen het moment om zowel het onderwijs als de examinering opnieuw te herijken en in te richten. Ook moeten er examens voor keuzedelen worden ontwikkeld. Desgewenst kunnen scholen vanaf 1 augustus 2016 ook schooleigen onderdelen aanbieden op basis van artikel 6.1.2a van de WEB en daarvoor examens ontwikkelen. In samenwerking met het Servicepunt Invoering Herziening Kwalificatiestructuur (IHKS) kan het Servicepunt examinering mbo een actieve ondersteunende en voorlichtende rol spelen in 2016 en 2017 en actief bijdragen aan kennisuitwisseling tussen scholen op het gebied van examinering. Hierbij baseert het servicepunt examinering mbo zich op de informatie van de regievoerder Herziening Mbo.
- Voorbereid wordt een herziening van het **Toezichtskader mbo van de onderwijsinspectie**. De examinering van elke opleiding moet voldoen aan de standaarden voor de examenkwaliteit en ze zijn dus voor scholen mede richtinggevend voor de inrichting van de examinering. Het herziene toezichtkader zal bij scholen waarschijnlijk leiden tot de wens om ervaringen te delen. Het servicepunt kan en wil hierin een ondersteunende en voorlichtende functie vervullen.

Voor 2016 en 2017 stelt het Servicepunt examinering mbo zich tot doel:

- De **continuering** van het ondersteunen van mbo-scholen bij de verbetering van de examenkwaliteit en de verdere standaardisering van examinering en daarom actief te werken aan de bekendheid, toegankelijkheid, herkenbaarheid, betrouwbaarheid en effectiviteit van het servicepunt voor scholen. Door vanuit dezelfde basis en met een zelfde zorgvuldigheid informatie en activiteiten te initiëren is én blijft het servicepunt voor mbo-scholen het centrale informatiepunt voor vragen over beroepsgerichte examinering en examencommissies en voor duidelijke en gevalideerde documenten die hen helpen de examenorganisatie in de eigen school te optimaliseren.
- In het examenproces zijn zeer veel verschillende functionarissen in verschillende rollen betrokken. De afgelopen jaren heeft het servicepunt met zijn activiteiten en informatievoorziening zich altijd gericht op een zo'n breed mogelijke doelgroep. Helaas blijkt dat het servicepunt ondanks de inspanning tot nu toe nog niet alle gewenste gremia en functionarissen bij alle scholen heeft bereikt. In 2016-2017 richt het servicepunt zich bij het initiëren en uitvoeren van haar activiteiten – naast de al bereikte gremia en functionarissen - explicieter op **specifieke doelgroepen**. Denk hierbij aan decentrale of sub-examencommissies, examenbeoordelaars in de school en op de werkplek, niet-bekostigde instellingen en zal er aandacht zijn voor informatie over examinering van scholen aan studenten en voor de betrokkenheid van het (georganiseerd) bedrijfsleven bij het examineringsproces. Uit evaluaties en reacties blijkt extra aandacht voor deze doelgroepen wenselijk.
- Onderwijs en examinering zijn continu in beweging zodat **nieuwe onderwerpen** nieuwe aandacht verdienen door het organiseren van activiteiten of het ontwikkelen van publicaties.

Zowel vanuit de examenagenda als de voorgenomen wet- en regelgeving voor scholen zullen de volgende onderwerpen zeker nader worden uitgediept om scholen hiermee te ondersteunen in de uitwerking hiervan:

- o het proces van inkopen, construeren en vaststellen van examens,
- o het examenverslag zoals genoemd in de examenagenda,
- o de kwaliteitsborging van het examenproces,
- o de taak en rol van centrale en decentrale examencommissies.

Daarnaast is ook aandacht voor onderwerpen zoals:

- o examinering met een beperking,
- o het verlenen van vrijstellingen van examinering,
- o digitaal beoordelen en examineren.

De exacte onderwerpen en planning is mede afhankelijk van de actualiteit en de vraag van de mbo-scholen en gebeurt in afstemming met het Ministerie van Onderwijs (OCW), de Inspectie van het Onderwijs en de MBO Raad. Het servicepunt gebruikt zijn netwerken en de klankbordgroep om proactief nieuwe onderwerpen te agenderen en hierover informatie te verzorgen.

- Uitgangspunt voor de ondersteuning aan mbo-scholen van het servicepunt examinering mbo blijven de aspecten van de examenkwaliteit:
  - o het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomeisen en voldoet aan de toets technische eisen,
  - o de examenprocessen van afname en beoordeling zijn deugdelijk,
  - o de diplomering is deugdelijk en geborgd.

Het servicepunt initieert niet alleen activiteiten, maar stelt zichzelf ook tot doel de **verbindende schakel** te zijn tussen scholen, de verschillende partners en projecten die zich bezig houden met examinering. Dit doet zij door actief partijen bijeen te brengen, gezamenlijke onderwerpen te agenderen en kennisdelingsbijeenkomsten te organiseren. Hierbij **onderscheidt** het servicepunt zich van andere, bestaande netwerken en organisaties doordat zij onafhankelijk is, niet-commercieel opereert en zich richt op **alle betrokkenen** in het beroepsgerichte examenproces in het mbo, zowel van het bekostigde als het niet bekostigde mbo-onderwijs.

3. Organisatie

Na honoreren van het projectplan is het **Ministerie van Onderwijs**, Cultuur en Wetenschap (OCW) subsidieverstrekker van het project 'Continuering Servicepunt examinering mbo 2016-2017'. Het servicepunt brengt periodiek verslag uit aan het ministerie van OCW over de voortgang van de activiteiten en serviceproducten middels twee voortgangsrapportages (aan het einde van het eerste projectjaar en na anderhalf jaar) en voortgangsoverleg (vier maal per jaar). De MBO Raad verstrekt na afloop van de projectperiode een inhoudelijke zowel als een financiële eindrapportage aan het Ministerie van OCW.

De **MBO Raad** is de ontvanger van de subsidie voor het project 'Continuering Servicepunt examinering mbo 2016-2017'. Het servicepunt is als onderdeel van de Stichting MBO Diensten ondergebracht bij de MBO Raad. De projectleider van het Servicepunt examinering mbo legt verantwoording af aan de manager Bedrijfstakgroepen en Strategie & Onderwijs van de MBO Raad en het bestuur van de MBO Raad. De projectleider van het servicepunt voert regelmatig overleg met zowel de manager als de beleidsadviseur examinering van de MBO Raad over de aard, inhoud en voortgang van de activiteiten, de financiële verantwoording en de afstemming met de andere activiteiten van de MBO Raad.

Binnen de MBO Raad is een **kerngroep examinering** waar verschillende beleidslijnen en projecten rondom examinering (MBO Raad, Invoering Herziening Kwalificatiestructuur, Professionalisering Examenfunctionarissen en Examinering en het Servicepunt examinering mbo,) worden besproken. Doel van dit overleg is optimale afstemming van activiteiten en het gezamenlijk signaleren van actuele aandachtspunten. Onderzoek of activiteiten van de andere projecten krijgen vaak een vervolg binnen de (reguliere) activiteiten van het servicepunt. Hierbij kan gedacht worden aan het agenderen van onderzoeken in thema- of kennisdelingsbijeenkomsten met mbo-scholen (bijvoorbeeld bijeenkomsten naar aanleiding van het onderzoek naar ervaringen met inkoop van examens).

Naast het ministerie van OCW en de MBO Raad, onderhoudt het servicepunt ook contact met de **Inspectie van het Onderwijs** (vier maal per jaar overleg). Naast het signaleren van examineringsonderwerpen die extra aandacht behoeven bij scholen, is de inspectie ook een belangrijke partij voor het valideren van handreikingen.

Het team van het **Servicepunt examinering mbo** bestaat uit een (parttime) projectleider, twee beleidsadviseurs en een projectmedewerker. Daarnaast maakt het Servicepunt examinering mbo gebruik van een aantal ondersteunende diensten van de MBO Raad, zoals de afdeling communicatie en de afdeling financiën.

Het team van het Servicepunt examinering mbo werkt niet alleen, maar **werkt nauw samen** met verschillende partijen in het mbo-veld. Voor het functioneren van het servicepunt zijn zowel de klankbordgroep examinering en de contactpersonen examinering van scholen en bestaande andere netwerken cruciaal.

Het Servicepunt examinering mbo stelt zich actief op in het versterken van bestaande netwerken ten einde de kennisdeling op het gebied van (beroepsgerichte) examinering te stimuleren.

Voor het servicepunt zijn de contacten met de netwerken een belangrijke schakelpunt voor het vergaren en verspreiden van kennis en informatie: wat speelt er in de opleidingen op het gebied van (beroepsgerichte) examinering, welk effect heeft ingezet beleid en hoe kan daar – ook in de dagelijkse praktijk - zo goed mogelijk mee om worden gegaan. Met deze informatie kan het servicepunt gerichter scholen ondersteunen in het verbeteren van de kwaliteit van examinering.

– **Contactpersonen examinering mbo-scholen**

In de projectfase 2012-2013 heeft het Servicepunt examinering mbo een netwerk opgebouwd zodat van elke bekostigde mbo-school een (door het bestuur aangewezen) contactpersoon bekend is. Deze contactpersonen zijn de ontvangers van informatie over examinering voor hun scholen en het servicepunt nodigt hen uit voor bijeenkomsten. De leg-uit-bijeenkomsten zijn specifiek gericht op deze doelgroep.

– **Klankbordgroep Examinering**

De klankbordgroep bestaat uit vijftien examenfunctionarissen uit zowel roc's, aoc, vakscholen als niet-bekostigde instellingen. Zij komen vier tot zes keer per jaar bijeen om enerzijds de activiteiten en serviceproducten van het servicepunt te evalueren en aan te vullen op inhoudelijke juistheid, praktische bruikbaarheid en volledigheid. Anderzijds vervullen de klankbordgroepleden een signalerende functie doordat zij actuele thema's, ontwikkelingen, knelpunten en/of vragen rondom beroepsgerichte examinering kunnen agenderen. Op die manier houdt het servicepunt voeling met datgene wat er bij de mbo-scholen speelt en aan welke ondersteuning vooral behoefte is.

– **Netwerken van experts**

Om zijn dienstverlening en service aan mbo-scholen te optimaliseren en te valideren werkt het servicepunt nauw samen met verschillende experts en netwerken. In de eerste plaats onderhoudt zij contact met NRTO om met haar dienstverlening aan te sluiten op de behoefte van niet bekostigde instellingen. Ook heeft het servicepunt contact met SBB, CITO en het CvTE, zeker wanneer het gaat om afstemming van informatievoorziening aan scholen.

Daarnaast werkt het servicepunt actief samen met het Steunpunt taal & rekenen mbo, Servicepunt Invoering Herziening Kwalificatiestructuur en regieteam Herziening MBO om de informatievoorziening en kennisdeling naar scholen zo optimaal mogelijk vorm te geven. Voor de taakafbakening tussen de verschillende servicepunten is de inhoud van de vraag of informatie leidend. Het Servicepunt examinering mbo richt zich uitsluitend op de examinering en de examenorganisatie.

Tot slot neemt het servicepunt zoveel mogelijk deel aan andere, bestaande netwerken zoals het Netwerk Examinering dat door CINOP wordt gefaciliteerd, de Stichting Kwaliteitsnetwerk MBO, het netwerk van Examenleveranciers, de NVE, en de verschillende (commerciële) adviesbureaus die zich op het terrein van examinering in het mbo begeven.

– **Klankbordgroep Validering Leerresultaten**

Voor het deelproject 'Validering Leerresultaten' wordt een nieuwe klankbordgroep samengesteld uit contactpersonen van scholen uit de bestaande werkgroep 'EVC en validering', aangevuld met contactpersonen examinering om de verbinding naar de examencommissies te borgen. Indien wenselijk sluiten de bijeenkomsten van beide klankbordgroepen op elkaar aan om zo synergie te bewerkstelligen.

4. Deelproject Validering Leerresultaten

In het kader van een leven lang leren wil het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de aantrekkelijkheid van het mbo voor bij-, op- en omscholing van volwassenen vergroten. Lange onderwijstrajecten zijn niet aantrekkelijk voor werkenden, zeker niet als daarin tijd wordt besteed aan het leren van kennis en vaardigheden die mensen eigenlijk al beheersen. Meer en beter gebruik van validering van wat mensen al kennen en kunnen (eerder verworven competenties) maakt opleidingstrajecten korter en efficiënter.

Validering van leerresultaten kan zowel worden toegepast bij loopbaanmobiliteit op de arbeidsmarkt (de arbeidsmarktroute) als bij loopbaandoelen gericht op het behalen van een diploma van het mbo of het hoger onderwijs (de onderwijroute)¹.

In 2015 is door OCW een verkenning² uitgevoerd naar een steunpunt validering voor het mbo. Conclusie is dat onderwijsinstellingen behoefte hebben aan ondersteuning, maar niet aan een nieuw steunpunt. Om die reden heeft OCW het bestaande Servicepunt examinering mbo gevraagd vanaf 1 januari 2016, gedurende twee jaar, de mbo-instellingen te ondersteunen bij de validering van leerresultaten. Het gaat dan om het geven van voorlichting over validering, het stimuleren van goede voorbeelden van validering en het faciliteren van kennisdeling.

De validering van leerresultaten in de onderwijroute kan de basis vormen voor het verlenen van vrijstelling; vrijstelling van onderwijs en/of **vrijstelling van examinering**. Het nemen van een besluit over vrijstelling van examinering is (en blijft) de bevoegdheid van de **examencommissie**. Om de examenkwaliteit in het mbo te verbeteren ondersteunt het servicepunt de examencommissies met voorlichting, publicaties die wet- en regelgeving nader toelichten, handreikingen en workshops. In deze activiteiten besteedt het servicepunt expliciet aandacht aan het onderwerp 'validering van leerresultaten' om examencommissies te informeren.

De reikwijdte van de activiteiten van het servicepunt betreft alle onderdelen die van belang zijn bij het valideren van leerresultaten binnen het onderwijs, zoals onder andere (informatie over) EVC-procedures en –methodieken andere valideringsinstrumenten, het vertalen van de resultaten van validering naar het verlenen van vrijstellingen voor onderwijs en/of examinering en naar maatwerktrajecten. Het servicepunt wil vrijstelling van examinering expliciet onder de aandacht brengen. Het servicepunt gebruikt haar netwerk om kennisuitwisseling en het delen van goede voorbeelden actief te stimuleren.

Een laagdrempelige vorm van het benutten van de uitkomsten van de validering van leerresultaten, maar zeker niet minder belangrijk, is het verlenen van **vrijstelling van onderwijs**. Deze vorm kent veel overeenkomsten met vrijstelling van examinering. Het verschil is dat deze vrijstellingen formeel de wettelijke verantwoordelijkheid zijn van het **bevoegd gezag** van een mbo-school (lees: directeur of opleidings- of domeinmanager). Voor deze vorm van valideren benadert het servicepunt een andere doelgroep. Echter, altijd in samenhang met de informatievoorziening over vrijstelling van examinering.

---

1 Rapport 'Validering: de arbeidsmarktroute en de onderwijroute', oktober 2015, Kenniscentrum EVC.2 In bijlage 1 is de verkenning 'Bevindingen Verkenning Steunpunt Validering MBO' opgenomen.

2 In bijlage 1 is de verkenning 'Bevindingen Verkenning Steunpunt Validering MBO' opgenomen.

Juist door deze twee mogelijkheden in samenhang te zien, zijn mbo-scholen beter in staat een samenhangend beleid op het valideren van leerresultaten te ontwikkelen.

Het servicepunt houdt zich nadrukkelijk niet bezig met beleid of visie ten aanzien van validering van leerresultaten, maar beperkt zich tot **het geven van voorlichting en toelichting** aan scholen over dit onderwerp. Bestaande wet- en regelgeving wordt uitgelegd en al beschikbare informatie (van het Kenniscentrum EVC) wordt overzichtelijk ontsloten. Nieuwe onderwerpen voor bijeenkomsten, handreikingen en publicaties worden bepaald op basis van vragen van scholen (helpdesk) en in samenspraak met de klankbordgroep 'Validering leerresultaten'.

Het servicepunt verduidelijkt verschillende vormen van validering in de onderwijsroute en ontwikkelt in de projectperiode hiervoor **handreikingen** die scholen, in het bijzonder examencommissies, helpen om zowel beleid te ontwikkelen als goed uitvoering te geven aan het valideren van leerresultaten. Dit doet het servicepunt in afstemming met de MBO Raad, het Ministerie van Onderwijs (OCW) en de Inspectie van het Onderwijs.

Het servicepunt **stimuleert** actief mbo scholen om **goede voorbeelden** met betrekking tot het valideren van leerresultaten **te delen**. Scholen wordt gevraagd documenten met betrekking tot valideringsinstrumenten en –methodieken, vrijstellingenbeleid in het algemeen en veel voorkomende vrijstellingsverzoeken en -toekenningen te delen (bijvoorbeeld betreffende HAVO Engels of burgerschap).

Het servicepunt besteedt daarnaast expliciet aandacht aan mogelijkheden en beperkingen bij het bieden van **maatwerktrajecten** als vervolg op verleende vrijstellingen. De ervaringen van mbo scholen zijn vertrekpunt voor bijeenkomsten en handreikingen.

4.1 Organisatie Validering Leerresultaten

De organisatie van het deelproject 'Validering Leerresultaten' valt onder het Servicepunt examinering mbo. Dit servicepunt is als onderdeel van de Stichting MBO Diensten ondergebracht bij de MBO Raad en bestaat uit een (parttime) meewerkend projectleider, twee fte beleidsadviseurs en een projectmedewerker. Daarnaast maakt het Servicepunt examinering mbo gebruik van een aantal ondersteunende diensten van de MBO Raad, zoals de afdeling communicatie en de afdeling financiën.

Voor het deelproject '**Validering Leerresultaten**' versterkt een of meerdere parttime adviseur(s) het projectteam. Deze adviseur voert niet alleen de extra taken uit, maar voegt ook inhoudelijk kennis en ervaring aan het team toe. Het betreft dan kennis en ervaring over het valideren van leerresultaten, EVC-trajecten en vrijstellingenbeleid voor zowel onderwijs als examinering. Hiervoor wordt 12 uur per week gedurende de gehele projectperiode gereserveerd. Daarnaast wordt een twee uur per week voor een projectleider aan het projectteam toegevoegd voor overleg en afstemming met de samenwerkingspartners. Tot slot zijn extra dagen voor een externe adviseur gereserveerd om specifieke onderwerpen uit te werken.

Voor de start van het project wordt actief samenwerking gezocht met het Kenniscentrum EVC, dat op 31 december 2015 zal stoppen met haar activiteiten.

Het servicepunt zal in nauwe samenwerking met het kenniscentrum zorgdragen dat de al **beschikbare kennis** en documenten goed worden **overgedragen en geborgd**. Tot slot zal afstemming worden gezocht met de uitvoeringsorganisatie die de voorlichting EVC in de arbeidsmarktroute op zich gaat nemen.

4.2 Activiteiten Validering Leerresultaten

Het deelproject '**Validering Leerresultaten**' sluit nauw aan bij de bestaande activiteiten van het Servicepunt examinering mbo. Het onderwerp 'vrijstellingenbeleid', met name vrijstelling van examinering, incorporeert het servicepunt in de bestaande informatie en activiteiten. Het deelproject 'Validering Leerresultaten' gaat echter verder dan alleen examinering en heeft een bredere doelgroep, waarvoor additionele, specifiek op dit deelproject toegesneden, activiteiten wenselijk zijn. Deze activiteiten worden in deze paragraaf beschreven.

4.2.1. Websites

Voor het deelproject 'Validering Leerresultaten' gebruikt het servicepunt voor de informatievoorziening aan scholen en derden de bestaande websites:

- **www.examineringmbo.nl**

De website www.examineringmbo.nl is de algemene website en vervult een belangrijke functie in de informatievoorziening en dienstverlening van het servicepunt.

Het deelproject '**Validering Leerresultaten**' krijgt een aparte plek op deze website en het onderwerp 'vrijstellingenbeleid' wordt toegevoegd aan bestaande documenten.

- **www.kwaliteitsborging.examineringmbo.nl**

(digitale Procesarchitectuur Examinering)

De digitale Procesarchitectuur Examinering (2.0) is een website die gebaseerd is op de Procesarchitectuur Examinering die alle facetten van de examenorganisatie schematisch in kaart brengt. In de digitale procesarchitectuur zijn per procesgebied alle inhoudelijke handreikingen, voorbeelden en checklists te vinden die scholen vrij kunnen gebruiken.

Voor het deelproject '**Valideren Leerresultaten**' voegt het servicepunt documenten aan de digitale procesarchitectuur toe en vult – indien noodzakelijk - bestaande documenten aan over vrijstellingenbeleid.

4.2.2. Informatievoorziening

Het merendeel van de informatie ontsluit het servicepunt via de website(s). Daarnaast maakt het gebruik van verschillende mailinglijsten en een RSS-functie. In de bestaande nieuwsbrief en agenda komt informatie over de validering van leerresultaten en zullen actief nieuwe doelgroepen worden aangesproken:

- **Nieuwsbrief examinering mbo**

Ongeveer eens per maand stelt het servicepunt op basis van de actualiteit een nieuwsbrief samen. Belangstellenden ontvangen deze nieuwsbrief over de laatste ontwikkelingen op het gebied van (beroepsgerichte) examinering en publicaties die betrekking hebben op de activiteiten van het servicepunt. Daarnaast is de nieuwsbrief te vinden op de website.

Voor het deelproject '**Validering Leerresultaten**' worden nieuwe abonnees geworven en zal een herkenbare rubriek in de nieuwsbrief worden opgenomen over dit onderwerp.

- **Agenda**

In de agenda zijn alle activiteiten op het gebied van beroepsgerichte examinering, professionalisering van examenpersoneel en validering van leerresultaten te vinden.

4.2.3. Helpdesk

Sinds november 2012 is er een helpdeskfunctie verbonden aan het Servicepunt examinering mbo. Alle belangstellenden kunnen gebruik maken van deze helpdesk, zowel docenten, managers als staffunctionarissen.

Voor het beantwoorden van vragen hanteert het servicepunt een format waarin het de balans probeert te bewaren tussen het beantwoorden van de vraag en het actief aanzetten tot het zelf maken van een keuze door de vragensteller. Als stelregel hanteert het servicepunt dat scholen zelf verantwoordelijk zijn én blijven voor examinering en voor het vrijstellingenbeleid voor zowel onderwijs als examinering. Het servicepunt richt zich op het informeren en activeren. Het servicepunt bouwt antwoorden op aan de hand van drie componenten:

- het antwoord op de vraag of de mogelijke oplossingsrichtingen en keuzes;
- de onderbouwing van dit antwoord door verwijzing naar gevalideerde (service)documenten;
- verwijzing naar relevante wet- en regelgeving.

Sinds begin 2015 beheert de helpdesk alle vragen en antwoorden vanuit een (nieuw ontwikkelde) database: de **vraagbaak**. Deze database is een backoffice-applicatie die het beter mogelijk maakt te zoeken in de al bestaande vragen en antwoorden. Daarnaast worden vragen en antwoorden gecategoriseerd. Hiermee is de helpdesk professioneel en overdraagbaar ingericht en wordt bij het beantwoorden van vragen eenduidigheid in reacties geborgd.

Voor het beantwoorden van de vragen gebruikt het servicepunt vanaf het begin de contacten die het onderhoudt met de MBO Raad, het ministerie van Onderwijs en de Onderwijsinspectie. Zij dragen er mede aan bij dat de gegeven antwoorden betrouwbaar en valide zijn.

Voor het deelproject '**Validering Leerresultaten**' gebruikt het servicepunt de bestaande vraagbaak en voegt het nieuwe categorieën toe. Op basis van de vragen die de helpdesk ontvangt, bepaalt het servicepunt actuele onderwerpen voor bijeenkomsten of publicaties.

4.2.4. Publicaties

Het Servicepunt examinering mbo heeft verschillende publicaties die scholen als naslagwerk kunnen gebruiken en die bijdragen aan een meer uniforme uitleg en begrip van verschillende onderwerpen rondom examinering. Voor het deelproject '**Validering Leerresultaten**' ontwikkelt het servicepunt minimaal vier gevalideerde publicaties en handreikingen. Hiervoor wordt externe expertise ingezet.

4.2.5. Bijeenkomsten

Het servicepunt organiseert op (een) centrale locatie(s) in Nederland verschillende type activiteiten om kennis actief te verspreiden en discussies op gang te brengen. Voor het deelproject 'Valideren Leerresultaten' staan de volgende bijeenkomsten op de planning, additioneel aan die van het servicepunt. Hierbij wordt actief een brede en voor het deelproject specifieke doelgroep uitgenodigd waarbij zowel aandacht is voor vrijstelling van examinering als voor vrijstelling van onderwijs.

- **Conferentie**

In studiejaar 2016-2017 organiseert het servicepunt één conferentie met als thema 'Valideren van Leerresultaten' voor ongeveer tweehonderd personen. De onderwerpen worden bepaald op basis van de actualiteit en in samenspraak met zowel de klankbordgroep als de verschillende gesprekspartners (MBO Raad, ministerie van Onderwijs en andere partners). Doelstelling van de conferentie is tweeledig: informatievoorziening en kennisdeling. Samen met de klankbordgroep 'Validering leerresultaten' zullen aansprekende *good practices* worden gepresenteerd en zal veel tijd en ruimte zijn voor het uitwisselen van kennis en ervaringen.

In de opzet van de conferenties wordt telkens gezocht naar sprekers en werkvormen die aan deze doelstelling tegemoet komen. Deelname aan de conferenties is laagdrempelig en bedoeld voor een brede doelgroep; zowel docenten, staffunctionarissen als managers zijn welkom. Deelnemers betalen een kleine bijdrage om 'no-show' gedag te voorkomen.

- **Leg-uit-bijeenkomsten**

Het servicepunt organiseert één maal per jaar een leg-uit-bijeenkomst over 'Valideren Leerresultaten' in samenwerking met het ministerie van OCW en andere partners. Doel is op een directe manier actuele thema's en ontwikkelingen bespreken op het gebied van validering van leerresultaten, vrijstellingenbeleid van zowel examinering als onderwijs, en het delen van voorbeelden van vrijstellingen. Een verslag van deze bijeenkomst komt op www.examineringmbo.nl.

4.2.6. Activiteiten op locatie

In de projectperiode 2016-2017 organiseert het servicepunt voor het deelproject 'Valideren Leerresultaten' geen specifieke activiteiten op locatie. Wel voegt het onderwerp 'vrijstellingenbeleid' toe aan de onderwerpen waarover de medewerkers van het servicepunt presentaties kunnen verzorgen.

4.2.7. Netwerkfunctie Servicepunt examinering mbo

Voor het deelproject 'Valideren Leerresultaten' kan het servicepunt deels bogen op zijn bestaande netwerk. Echter, het onderwerp is breder dan examinering alleen en de kennis en ervaring over dit onderwerp is te vinden bij andere partners. Voor dit deelproject ontplooit het servicepunt de volgende additionele activiteiten:

- **Overdracht Kenniscentrum EVC**

Het Kenniscentrum EVC stopt op 31 december 2015. Het Servicepunt examinering mbo zoekt actief de samenwerking om de overdracht van kennis en documenten van het Kenniscentrum EVC naar het servicepunt goed en in harmonie te laten verlopen.

- **Stakeholders**

Het servicepunt onderhoudt op regelmatige basis contact met de diverse stakeholders op het gebied van examinering, zoals met de contactpersonen van het ministerie van OCW en de MBO Raad over actuele onderwerpen en vragen over de validering van leerresultaten en vrijstellingenbeleid.

- **Flankerende organisaties**

Het servicepunt zoekt actief afstemming en werkt mogelijk samen met flankerende organisaties en de uitvoeringsorganisatie die de voorlichting over EVC in de arbeidsmarktroute op zich gaat nemen.

- **Contactpersonen Examinering**

Het servicepunt heeft van elke mbo-school een formele contactpersoon waarmee het direct contact onderhoudt via e-mail en bijeenkomsten. Zo informeert het elke school formeel over nieuwe ontwikkelingen en serviceproducten en is er een direct contact mogelijk in het geval van vragen. Voor het deelproject 'Valideren Leerresultaten' breidt het servicepunt haar contacten uit met personen die bij de scholen aanspreekpunt zijn voor valideringstrajecten en maatwerktrajecten.

- **Klankbordgroep 'Validering Leerresultaten'**

Om voeling te houden met actuele thema's en ontwikkelingen richt het servicepunt een klankbordgroep '**Validering Leerresultaten**' in met tien betrokkenen en deskundigen van mbo-scholen waar het periodiek mee overlegt. Deze klankbordgroep wordt samengesteld uit de bestaande werkgroep 'EVC en validering' aangevuld met enkele contactpersonen examinering om de verbinding naar de examencommissies te borgen. De klankbordgroep heeft een belangrijke rol bij het ontwikkelen van producten en diensten door deze van kritische feedback te voorzien. Daarnaast geven de leden het servicepunt zicht op actuele ontwikkelingen en thema's. Een keer per jaar wordt een gezamenlijke bijeenkomst van de klankbordgroep examinering en de klankbordgroep validering leerresultaten gepland om gezamenlijke onderwerpen te bespreken.

4.2.8. Vraag gestuurde activiteiten (onvoorzien)

Er is een bescheiden post voor vraag gestuurde activiteiten. Het servicepunt werkt vraaggericht.

4.3 Planning en activiteitenoverzicht

In het onderstaande overzicht staat het aantal activiteiten per kalenderjaar weergegeven specifiek voor dit deelproject en is per activiteit aangegeven hoeveel deelnemers minimaal worden bereikt en het aantal uur dat de deelnemers van mbo scholen investeren.

		Activiteiten per jaar	Totaal project	Aantal deelnemers	Aantal uur	Totaal aantal uur mbo-scholen
4	Publicaties	2	4			
5	Bijeenkomsten					
	- Conferenties	-	1	100	8 uur	800 uur
	- Leg-uit-bijeenkomsten	1	2	40	8 uur	640 uur
7	Netwerkfunctie					
	- Klankbordgroep 'Validering Leerresultaten'	2	4	10	8 uur	320 uur
						1.760 uur

= = =

5. Bijlage

Bevindingen Verkenning Steunpunt Validering MBO

Opgesteld door Amnon Owed, directie MBO, ministerie van OCW

VERSIE 16.03.2015

Achtergrond

Het erkennen van eerder verworven competenties heeft een traditie in Nederland. Onderwijsinstellingen, evc-aanbieders, werkgevers, werknemers en andere partijen hebben hier een actieve bijdrage aan geleverd dan wel van de bestaande mogelijkheden gebruik gemaakt. Het is van belang dat mensen de resultaten van het leren door (werk)ervaring en door deelname aan cursussen en trainingen kunnen verzilveren, als die leerresultaten vergelijkbaar zijn met wat in de opleiding wordt geleerd. Kijkend naar de betrokkenheid van de overheid, werd met name in 2005 een belangrijke impuls gegeven door de start van de projectdirectie Leren en Werken. Via meerdere stimuleringsregelingen, een multimediale publiekscampagne over het ervaringscertificaat en de activiteiten van het Kenniscentrum EVC is in de periode 2005 tot en met 2010 sterk ingezet op het ervaringscertificaat als instrument voor het erkennen van eerder verworven competenties, zowel voor vervolgstappen op de arbeidsmarkt als in het onderwijs.

Het evc-stelsel heeft zich ontwikkeld en positief bijgedragen aan de benutting van eerder verworven competenties voor de verdere loopbaanontwikkeling. Er zijn echter ook problemen geconstateerd met betrekking tot de kwaliteit, kwantiteit, effectiviteit en verzilvering van het ervaringscertificaat.

Uiteindelijk heeft een herbezinning op het bestaande evc-stelsel in de eerste helft van 2013 geleid tot een voorstel voor een toekomstbestendige inrichting van een systeem voor validering van resultaten uit non-formeel en informeel leren. Dit voorstel is tot stand gekomen onder regie van de Convenantpartners EVC (waarin de sociale partners en de overheid zijn vertegenwoordigd) en na raadpleging van relevante landelijke stakeholders. Het voorstel beschrijft één toekomstig systeem van validering van leerresultaten langs twee routes: ·

1. Route arbeidsmarkt: validering van leerresultaten voor loopbaandoelen betreffende de arbeidsmarkt en non-formele scholing (branchestandaarden).
2. Route onderwijs: validering van leerresultaten voor loopbaandoelen betreffende formeel onderwijs (mbo en hoger onderwijs diploma's).

Hiermee wordt de nauwe focus op het instrument ervaringscertificaat losgelaten. Hiervoor in de plaats komt een bredere blik op de diverse mogelijkheden om loopbaandoelen te realiseren. Hierdoor kunnen deelnemers beter voorsorteren op het loopbaandoel dat zij nastreven. Iemand die een formeel diploma wil behalen, kan gebruik maken van de mogelijkheden binnen het onderwijs. Voor iemand die loopbaanstappen wil maken op de arbeidsmarkt is er een palet aan mogelijke instrumenten om hem of haar hierin te ondersteunen. Kortom, er zijn weliswaar verschillende doelen (en doelgroepen), maar ook verschillende instrumenten.

De indeling in twee routes hangt eveneens samen met de verdeling van verantwoordelijkheden. De huidige regiefunctie van de overheid (OCW) op de kwaliteit van het evc-stelsel (o.a. een landelijk register erkende evc-aanbieders) binnen de route arbeidsmarkt vervalt in 2016 (met 2015 als transitiejaar). De overheid (OCW) blijft verantwoordelijkheid voor de validering³ binnen de route onderwijs.

Gegeven deze verantwoordelijkheid voor en hernieuwde focus op de route onderwijs beziet OCW nu op welke wijze de infrastructuur binnen het formele onderwijs in positie kan worden gebracht en waar nodig kan worden ondersteund bij het erkennen van verworven competenties.

In de kabinetsbrief Leven Lang Leren van 31 oktober 2014 worden een aantal kabinetsmaatregelen aangekondigd om een Leven Lang Leren te stimuleren. Validering is één van de onderdelen, die van belang is voor een Leven Lang Leren. Door meer en beter gebruik te maken van validering kunnen opleidingstrajecten voor o.a. volwassenen korter en efficiënter worden vormgegeven.

Verkenning

In het adviesrapport "Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen" pleit de Adviescommissie 'hoger onderwijs voor werkenden' (2014) onder meer voor het in het leven roepen van een Steunpunt Validering. Een dergelijk steunpunt zou zich kunnen bezighouden met het ondersteunen van instellingen in het hoger onderwijs bij de ontwikkeling, het gebruik en de kwaliteitsborging van procedures voor validering. Einddoel van deze ondersteuning is een bijdrage leveren aan de toegankelijkheid en de versterking van de flexibiliteit van het hoger onderwijs voor volwassenen.

In de kabinetsbrief Leven Lang Leren van 31 oktober 2014 geeft het kabinet aan dat twee kwartiermakers voor het hoger onderwijs worden aangesteld. Zij hebben als taak de haalbaarheid van een steunpunt validering in het hoger onderwijs te onderzoeken, in kaart te brengen welke rollen, taken en verantwoordelijkheden daar zouden kunnen worden belegd en waar het steunpunt zou kunnen worden gepositioneerd. Parallel hieraan start een verkenning gericht op een eventueel steunpunt validering in het mbo. Dit moet in het voorjaar van 2015 leiden tot besluitvorming over een (gezamenlijk) steunpunt validering voor het hoger onderwijs en het mbo.

De hoofdvragen in beide verkenningen (hoger onderwijs en mbo) zijn:

---

³ Waar 'validering' staat, wordt altijd 'validering van leerresultaten' bedoeld.

1. (haalbaarheid) Is er bij instellingen, publiek en privaat, behoefte aan een steunpunt validering?
2. (taakstelling) Zo ja, welke taken en diensten zou dat steunpunt validering op zich moeten nemen?
3. (positionering) Wat is een logische positionering c.q. organisatorische plaats voor een steunpunt validering?

In dit document zijn de belangrijkste bevindingen van de verkenning steunpunt validering in het mbo opgenomen.

Totstandkoming

De bevindingen zijn tot stand gekomen op basis van de volgende inbreng:

- Gezamenlijk reactie MBO Raad en NRTTO van 3 november 2014 op de kabinetsbrief Leven Lang Leren.
- Inventarisatie door NRTTO onder private instellingen.
- Bijeenkomst op 9 december 2014 met publieke instellingen, MBO Raad en NRTTO.
- Gesprekken met deskundigen van relevante organisaties: Tijs Pijls (Kenniscentrum EVC), Marita Oosterkamp (Inspectie van het Onderwijs), Marleen van de Wiel (Servicepunt Examinering) en Gertrud van Erp (VNO-NCW).
- Diverse overleggen met MBO Raad en NRTTO.

Bovendien heeft er afstemming plaatsgevonden binnen het ministerie van OCW met de directie HO&S, als opdrachtgever van de verkenning steunpunt validering in het hoger onderwijs.

Terminologie

De term validering kan een verschillende betekenis hebben, afhankelijk van de context. In deze context wordt met validering bedoeld op het verlenen van vrijstellingen van onderwijs of examinering op basis van leerresultaten uit non-formeel en informeel leren.

Het verlenen van vrijstellingen van (de gehele of een deel van de) examinering is de wettelijk taak en bevoegdheid van de examencommissie van een onderwijsinstelling.

Het verlenen van vrijstellingen van onderwijs is de wettelijke verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag van de onderwijsinstelling.

Het doel van vrijstellingen (van onderwijs en/of examinering) is het verkorten van de weg naar een formeel diploma.

Bevindingen

Uit de verkenning komen de volgende zaken naar voren.

Geen behoefte aan een apart steunpunt

Met name vanuit de instellingen waarmee, samen met MBO Raad en NRTTO, is gesproken in het kader van de verkenning komt de boodschap helder naar voren dat er op dit moment niet of nauwelijks behoefte is aan een apart steunpunt validering in het mbo. Hiervoor worden meerdere redenen genoemd:

- De instellingen waarmee gesproken is, stelden de vraag voor welk probleem in het kader van Leven Lang Leren een apart steunpunt validering de oplossing biedt. Door deze instellingen wordt validering niet als een groot knelpunt ervaren binnen het bredere thema van een Leven Lang Leren.
- In vergelijking met het hoger onderwijs, zijn er in het mbo een aantal randvoorwaarden waaraan voldaan is die maken dat er relatief minder behoefte is aan een steunpunt validering. Bijvoorbeeld, in het mbo zijn er kwalificatiedossiers die landelijk gelijk zijn en waarin duidelijk de kerntaken en competenties zijn benoemd. Deze zijn uitgangspunt voor zowel de validering als de examinering.
- In het mbo staan examinering en de taken van een examencommissie, waaronder het verlenen van vrijstellingen van examinering, al hoog op de agenda. Er is in de afgelopen en de komende periode voldoende aandacht hiervoor. Zowel in landelijk beleid, zie de brief "Ruim baan voor vakmanschap: een toekomstgericht mbo" van 2 juni 2014, als bij onderwijsinstellingen. Naar verwachting zullen de extra maatregelen rondom examinering bijdragen aan een kwaliteitsverbetering van exameninstrumenten en het functioneren van examencommissies. Het wordt als zinvoller ervaren om validering als onderwerp niet bij een apart steunpunt onder te brengen, maar juist te koppelen aan de deskundigheidsbevordering van de examencommissie.
- In het mbo zijn er momenteel al meerdere servicepunten, waar instellingen met hun vragen/knelpunten naar toe kunnen. Zo is er een Servicepunt Examinering, een Steunpunt Taal en Rekenen, een Steunpunt Volwasseneneducatie en een Servicepunt Invoering Herziening Kwalificatiestructuur. Bovendien is er nog het Kenniscentrum EVC. Er is geen behoefte aan nog een apart steunpunt/servicepunt. Een nieuwe organisatie voor dit specifieke onderwerp wordt als overbodig ervaren.

Wel behoefte aan enige ondersteuning

Uit de gesprekken met de instellingen en met name de relevante deskundigen blijkt verder dat er wel behoefte is aan enige ondersteuning op het gebied van validering (maar dus niet gepositioneerd in een apart steunpunt validering). Het gaat dan hoofdzakelijk om de volgende twee aspecten:

1. Informatie

- a) **Deskundigheidsbevordering van de professionals** die binnen een onderwijsinstelling te maken hebben met validering van leerresultaten. Bijvoorbeeld bij de intake, het begeleiden van volwassenen in het valideringsproces, het ontwerpen van maatwerktrajecten in de onderwijsinstelling op basis van valideringsresultaten, assessoren en (portfolio)begeleiders, medewerkers van het examenbureau en *last but not least* leden van examencommissies.
- b) Ondersteuning en advisering bij het verbeteren van de **kwaliteit van procedures en instrumenten** voor validering van leerresultaten. Bijvoorbeeld formats rapportage resultaten validering, onderbouwing en documentatie besluitvorming verkorting onderwijstijd (in geval van vrijstelling van onderwijs), onderbouwing en documentatie besluitvorming examencommissies (in geval van vrijstelling van examens) en kwaliteit van de (externe) verantwoording.

- c) **Transparantie** over de eisen voortvloeiend uit wet- en regelgeving aan bewijsstukken (bijvoorbeeld een ervaringscertificaat of e-portfolio) om in aanmerking te kunnen komen voor vrijstellingen van onderwijs en examinering in het formele onderwijs. De daadwerkelijke validering van leerresultaten blijft aan de onderwijsinstelling.
- d) **Voorlichting** over validering van leerresultaten in het formele onderwijs en verspreiden van praktijkvoorbeelden (good practices), instrumenten, e.d.

2. Stimulans

- a) Het **stimuleren / aanjagen van onderwijsinstellingen** om validering van leerresultaten binnen hun instelling mogelijk te maken.
- b) Een **voorlichtende rol richting werkgevers en werknemers** over de mogelijkheden van validering van leerresultaten binnen het formele onderwijs.

Duidelijkheid over verantwoordelijkheid examencommissie voorop

De onderwijsinstellingen waarmee gesproken is geven verder aan dat duidelijkheid over de wettelijke verantwoordelijkheden van examencommissies voorop staat. Ten aanzien van de mogelijke taken van een eventueel Steunpunt Validering is ook de eventuele taak besproken van 'Inhuur voor uitvoering van valideringsprocedures, resulterend in adviezen aan examencommissies'. Deze taak wordt als onwenselijk / te vergaand gezien, omdat dit vragen en onduidelijkheden zou kunnen oproepen over de verantwoordelijkheden van de examencommissie in relatie tot een externe partij. Het verlenen van vrijstellingen van (de gehele of een deel van de) examinering is en blijft de wettelijk taak en bevoegdheid van de examencommissie van een onderwijsinstelling.

Servicepunt Examinering als mogelijke uitvoerder

Zoals aangegeven, is er geen behoefte aan een apart gepositioneerd steunpunt, maar wel aan enige ondersteuning op het gebied van validering van leerresultaten. Hierbij is eveneens van belang dat de toegankelijkheid van de ondersteuning wordt gewaarborgd voor zowel bekostigde als niet-bekostigde mbo-instellingen. Het Servicepunt Examinering wordt positief beoordeeld in de uitvoering van hun huidige takenpakket en wordt regelmatig genoemd als mogelijke partij die taken op het gebied van validering van leerresultaten zou kunnen uitvoeren. Het Servicepunt Examinering biedt momenteel ondersteuning op het gebied van examinering aan bekostigde en niet-bekostigde mbo-instellingen.

Validering hangt samen met mogelijkheden maatwerk

De mate waarin onderwijsinstellingen open staan voor validering van eerder verworven competenties heeft te maken met de mate waarin de instelling bereid c.q. in staat is maatwerktrajecten (voor volwassenen) te realiseren. Dit zijn randvoorwaarden voor het überhaupt openstaan voor validering. Immers, wanneer een instelling vooraf al weet dat maatwerk niet kan worden geboden, dan heeft validering weinig toegevoegde waarde.

Vrijstelling van onderwijs komt vaker voor dan vrijstelling van examinering

Vrijstelling van onderwijs, waarna een deelnemer alsnog een (regulier) examen doet, wordt gezien als een nuttige route. Het 'instrument' vrijstelling van onderwijs is laagdrempeliger dan

vrijstelling van examinering. Voor onderwijsinstellingen is het eenvoudiger om bewijsstukken te benutten voor eventuele besluiten voor verkorting van het aantal onderwijsuren. Doordat een deelnemer alsnog een (regulier) examen doet, kan gebruik worden gemaakt van de reeds bestaande infrastructuur en kwaliteitsborging. Ook voor de externe verantwoording (richting Inspectie) wordt dit als een veiligere route gezien.

Voor deze route is wel van belang dat examens leerwegonafhankelijk zijn en dat de momenten van examinering voldoende flexibel (lees: vaak genoeg) zijn.

Samenhang

Tijdens de verkenning kwam naar voren dat de validering van leerresultaten niet als losstaand onderwerp kan en zou moeten worden benaderd. Het gaat dan om de relatie tussen vrijstellingen van examinering en de rol van de examencommissie in bredere zin. Maar het gaat eveneens om validering van leerresultaten in relatie tot andere aspecten van flexibel onderwijs, zoals de mogelijkheden voor het bieden van maatwerk en de (toekomstige) mogelijkheden voor het afgeven van certificaten binnen het formele onderwijs. Bovendien is er sprake van samenhang met de afbouw van de rol van OCW ten aanzien van de kwaliteit van het evc-stelsel / ervaringscertificaat. Tot slot is er een samenhang met de verkenning steunpunt validering in het hoger onderwijs.

Het voert te ver om in dit document op alle bovenstaande aspecten in detail in te gaan. Desalniettemin dient de besluitvorming over ondersteuning op het gebied van validering van leerresultaten in het mbo hiermee rekening te houden.

Vervolg

Na het vaststellen van de bevindingen van de verkenning steunpunt validering mbo, zal er besluitvorming plaatsvinden. Deze zal, zoals beschreven in de voorgaande paragraaf, vanuit een zekere samenhang plaatsvinden.

Uitgangspunt voor de besluitvorming is de hoofdconclusie van deze verkenning dat enige ondersteuning (deskundigheidsbevordering, ondersteuning bij het verbeteren van de kwaliteit van procedures / instrumenten, voorlichting en een stimulerende rol) een positieve bijdrage kan leveren, maar dat het niet wenselijk is om hiervoor een apart steunpunt validering op te richten.

= = =